

LA MISTERIOSA DESAPARICIÓ DELS TAULELLS

Un text d' **ENRIC GOMÀ**
Il·lustració de **JORDI AVIÀ**

Tot un repte per al chestertonian Pare Brown (i si no el coneixen corrin a buscar *Les millors històries del Pare Brown*, a La Magrana, i m'estaran eternament agraïts): l'extinció de la paraula «taulell» en una sola generació. Fins als nostres pares, les botigues tenien taulell, que segons el DIEC és: «Taula estreta i llarga com la que hi ha a les botigues per a mostrar els gèneres als compradors, als bars i cafès per a servir-hi les begudes, etc.». Ara els catalans en diuen «mostrador». D'entrada no sembla gaire greu, perquè si els taulells serveixen per a mostrar les possibles adquisicions dels clients, «mostrador» seria una solució raonable. Doncs no ho és gaire. Una vegada més, ensopeguem amb un calc de la llengua del costat.

Des del segle XIX tota botiga o magatzem tenia taulells. N'hi havia d'enormes, magnífics. Tant, que els dependents hi dormien a la nit, com el meu avi Enric Gomà amb quinze anys, el 1897, a El Siglo, a la Rambla de Barcelona. Hi va coincidir amb el Santet, però el meu avi es va divertir més. Una vegada vaig demanar permís a El Indio del carrer del Carme, una gran botiga de teles, per ajeure'm en un taulell i adormir-me, com l'avi. La dependenta em va mirar escruixida.

«Mostrador» per «taulell» té tradició en el valencià (1834: «mostraor») i per aquesta raó el DNV l'accepta, tot i que el remet a «taulell». També en deu tenir a les Balears perquè Vilallonga el fa servir a *Mort de dama* el 1931 (i ho apunto amb una cautela extrema perquè doctors sapients tenen les illes Balears). Fins i tot en el català de Catalunya ho escriuen Rusiñol (1917: «el del mostrador li treu les capses») i Pla (1925: «mostrador de pedra imitant marbre»; 1928: «un mostrador d'orxateria»). Fins i tot, tothom dret, sisplau, Pere Coromines (1928: «del mostrador estant»). Però el comú dels catalans en deia «taulell». D'aquí neix la paraula «saltataulells», que és el dependent de botiga, anomenat així perquè per passar a l'altra

banda del taulell no caminava, sinó que el saltava directament (i aquest podria ser un esport català genuí que Catalunya faria bé d'oferir al moviment olímpic, el salt de taulells). El DIEC diu que «saltataulells» és popular però de fet és despectiu. Recordem el poema de Gil de Biedma: «*Sean ellos [els immigrants] sin más preparación / que su instinto de vida / más fuertes al final que el patrón que les paga / y que el salta-taulells que les desprecia: / que la ciudad les pertenezca un día.*» Ja em diran si «saltataulells» —que és botiguer en general— no és despectiu. Representa el català mesquí i sense esperit, menyspreable i odiós, un tòpic de la classe alta castellana, a la qual pertanyia Gil de Biedma. Encara perviu, aquesta idea. És estrany com no han rodat cap pel·lícula de James Bond en què l'agent 007 s'enfronta a un català malvat i detestable (que vol destruir el món o Espanya; la segona opció seria molt més preocupant).

Per què «mostrador» ha arrasat? Per pressió del castellà i alhora també perquè els correctors electrònics no el detecten. «Mostrador» és un adjectiu català que vol dir «que mostra». Quan els correctors hi passen, no ho assenyalen com un error. No distingeixen entre un substantiu i un adjectiu. Tampoc no el detecten molts correctors humans, arran de la seva catalanitat aparent. Per això «mostrador» per «taulell» apareix tot sovint en escrits de magnes escriptors catalans. Ara ja és general (i quan els ho adverteixes et miren amb cara de lluç). Fins a un punt que espero, ben aviat, llegir o sentir «saltamostradors». Res no em faria més feliç.